

Sygn. akt III Ca 999/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Teresa Kołeczko - Waclawik

Sędzia SO Andrzej Dyrda (spr.)

SR (del.) Roman Troll

Protokolant Dominika Tarasiewicz

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2015 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa D. B. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego w G.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 18 marca 2015 r., sygn. akt I C 931/14

1. **oddala apelację;**

2. **nie obciąża powoda kosztami postępowania odwoławczego.**

SSR (del.) Roman Troll SSO Teresa Kołeczko – Waclawik SSO Andrzej Dyrda

UZASADNIENIE

Powód D. B. (1) domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa – Dyrektora Aresztu Śledczego w G. kwoty 30.000 tytułem zadośćuczynienia oraz zasądzenia kosztów postępowania.

W uzasadnieniu podał, że od dnia 29 lutego 2012 roku przebywa w Areszcie Śledczym w G., zaś w okresie od 2 września 2013 roku do 1 kwietnia 2014 roku został osadzony w celi nr (...), przeznaczonej dla osób niebezpiecznych, o której to okoliczności, powód dowiedział się na początku kwietnia 2013 roku. Powód wskazał, że w stosunku do niego, nie została wydana stosowna decyzja o umieszczeniu go w celi o specjalnym zabezpieczeniu oraz monitoringu. Powód posiada pozytywną ocenę z zachowania, nie stwarza problemów wychowawczych. Przebywanie w celi nr (...) było dla powoda uciążliwe. Miał on ograniczony dostęp do świeżego powietrza, bowiem w celi nie dało się w pełni otworzyć okna, a wentylacja nie działała. Okoliczności te wywoływały u powoda, cierpiącego na astmę, duszności. Ponadto powód leczy się psychiatrycznie i odwykowo, a jego stan pogorszył się w związku z przebywaniem w przedmiotowej celi.

Na rozprawie w dniu 5 listopada 2014 roku powód wskazał, że podstawą roszczenia jest niezasadne osadzenie go w celi nr (...), które nasiliło jego problemy z astmą oskrzelową. Korzystanie z celi, w której wszystkie sprzęty zostały przymocowane do podłogi było niekomfortowe również z tego względu, że powód cierpi na żylaki odbytu. D. B. (1) podniósł również, że w celi nr (...) przebywał wraz z innym osadzonym, w związku z czym nie została mu zagwarantowana powierzchnia 3 m².

W odpowiedzi na pozew pozwany zażądał oddalenia powództwa i zasądzenia od powoda na jego rzecz kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wyjaśnił, że powód przebywał w Areszcie Śledczym w G. w celi nr (...) w okresie od 2 września 2013 roku do 1 kwietnia 2014 roku. Decyzja o osadzeniu powoda w tej celi zapadła w dniu 2 września 2013 roku, o czym powód został poinformowany, wraz z pouczeniem o prawie do zaskarżenia tej decyzji, z czego nie skorzystał. Uzasadniając motyw osadzenia powoda w celi monitorowanej był fakt wykonywania przez powoda (w przeszłości), zawodu policjanta, która to okoliczność, mogła narazić go na agresję współwięźniów, a w konsekwencji przeniesienie powoda do celi nr (...) było podyktowane względami bezpieczeństwa osadzonego. W dalszej części wskazał, że w celi mającej status celi dla osób niebezpiecznych przybywać mogą również inni więźniowie, o czym stanowi § 90 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 roku w sprawie sposobu ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej. Pozwany wskazał, że powód w celi nr (...) osadzony był wraz z innym skazanym, który również nie posiadał statusu osoby niebezpiecznej, a ponieważ cela ta ma powierzchnię 6,42 m² powodowi została zapewniona wymagana powierzchnia powyżej 3 m².

Sąd Rejonowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 18 marca 2015 roku oddalił powództwo oraz nie obciążył powoda kosztami procesu.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że powód D. B. (1) był w przeszłości funkcjonariuszem policji. Od dnia 29 lutego 2012 roku przebywał w Areszcie Śledczym w G.. Początkowo został osadzony w celi nr (...) wraz z innym skazanym – H. S.. Wychowawca powoda uzyskiwała informację, że współosadzeni, ze względu na wykonywany wcześniej przez powoda zawód, zachowują się w stosunku do niego wrogo, nie chcą wychodzić wraz z nim na spacer. W związku z zaistniałą sytuacją powodowi zmieniane były grupy spacerowe. W celi, w której przebywał powód znajdował się widoczny numer (...), co prowokowało pozostałych więźniów do agresywnego zachowania względem powoda. W celu zapewnienia powodowi bezpieczeństwa, został on w dniu 2 września 2013 roku przeniesiony na inny oddział więzienny, do celi numer (...).

Cela numer (...) ma status celi przeznaczonej dla osób niebezpiecznych. Decyzją z dnia 21 marca 2011 roku dyrektor Aresztu Śledczego w G. wydał zgodę na umieszczanie, m.in. w celi nr (...), osób, które nie są osobami niebezpiecznymi. Praktyka taka miała na celu zapobieganie problemowi przeludnienia w areszcie oraz zapewnienie ochrony więźniom narażonym na niebezpieczeństwo ze strony innych skazanych. Decyzja o umieszczeniu powoda w celi numer (...) zapadła w dniu 2 września 2012 roku. Nie została ona doręczona powodowi. Po uzyskaniu informacji o wydanej decyzji, już po opuszczeniu celi nr (...), powód w żaden sposób nie kwestionował przedmiotowej decyzji, ani nie próbował jej wzruszyć.

Cela nr (...) jest celą dwuosobową, powód przebywał w niej wraz ze skazanym D. B. (2), który również nie był zaliczany do osób niebezpiecznych. Przedmiotowa cela była monitorowana, co obejmowało także kącik sanitarny. Kamery były jednak ustawione w ten sposób, by nie nagrywać intymnych części ciała. Wyposażenie celi, (łóżko, stół, taboret) było na stałe przymocowane do podłogi. Rodzaj i ilość wyposażenia w celi nr (...) była dokładnie taka sama jak w pozostałych celach. Oprócz zwykłych drzwi w celi znajdowała się dodatkowa krata, zaś w oknie była krata koszowa. Cela nr (...) nie ma kanałów wentylacyjnych, znajdują się w niej otwory na korytarz, które zapewniają cyrkulację powietrza. Okno w celi, z uwagi na istniejące kraty nie mogło być otworzone na pełną szerokość, co jednak nie utrudniało wietrzenia pomieszczenia. Powierzchnia celi wynosi 6,42 m², nie wlicza się do niej kącika sanitarnego, powierzchni wygradzonych kratą oraz wnęk okiennych i grzejnikowych.

Powód w okresie przebywania w Areszcie Śledczym w G. wielokrotnie zwracał się do administracji m.in. o wydłużenie czasu spacerów, czy wykonanie badań medycznych. Część z tych wniosków została uwzględniona. Powód przebywając w celi nr (...) zwrócił się do administracji aresztu o przydzielenie mu dodatkowego taboretu, gdyż niewygodnie korzystało mu się z taboretu na stałe przymocowanego do podłoża. Sprzęt taki powód otrzymał. D. B. (1) nie zgłaszał żadnych zastrzeżeń co do warunków bytowych w celi nr (...), nie wnosił również o przeniesienie go do innej celi.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy uznał, że roszczenie powoda oparte na art. 417 k.c., statuującym odpowiedzialność Skarbu Państwa za niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej, jest bezzasadne.

Sąd Rejonowy, rozstrzygając w przedmiocie zgłoszonego roszczenia, miał także na uwadze przepisy chroniące dobra osobiste, wskazując, że art. 24 k.c. ustanawia domniemanie bezprawności działania osoby naruszającej dobra osobiste.

W tak zakreślonych ramach prawnych, Sąd Rejonowy wskazał, że w toku postępowania dowodowego, powód nie zdołał wykazać poniesienia krzywdy w zakresie przewyższającym zwyczajną dolegliwość związaną z karą pozbawienia wolności. Sąd zwrócił uwagę, że pozwany wykazał natomiast szczegółowo podstawy prawne postępowania z osadzonymi w sposób, który powód subiektywnie ocenił, jako krzywdzący.

Sąd zwrócił uwagę, że umieszczenie powoda w celi nr (...) było zgodne z obowiązującym przepisami prawa, w szczególności wskazując na treść § 90 ust. 3 oraz § 81 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 roku w sprawie sposobu ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej. Sąd wskazał, że cela ta spełniała zatem wymogi celi przeznaczonej dla sprawców niebezpiecznych i taką rolę pełniła w Areszcie Śledczym w G.. Decyzją z dnia 21 marca 2011 roku dyrektor jednostki wyraził zgodę na umieszczanie w celach spełniających wymogi cel dla skazanych niebezpiecznych także innych osadzonych. Decyzja dotycząca osadzenia powoda w celi (...) zapadła w dniu 2 września 2012 roku. W tym okresie w Areszcie Śledczym w G. nie było skazanych posiadających status osób niebezpiecznych. Z tych względów, Sąd uznał, że umieszczenie D. B. (1) w celi (...) nie wiązało się z uznaniem go za skazanego niebezpiecznego, jego uprawnienia i obowiązki jako osoby skazanej nie uległy więc zmianie, zwłaszcza, iż również D. B. (2), z którym powód przebywał w celi, nie był skazanym niebezpiecznym.

Sąd uznał, że w odniesieniu do powoda D. B. (1) istniały rzeczywiste i istotne powody do umieszczenia go w celi nr (...). Pozostali skazani odnosili się do powoda wrogo i agresywnie, co spowodowane było pełnieniem przez powoda w przeszłości służby w policji. Z tych względów, Sąd uznał, iż odizolowanie D. B. (1) od pozostałych współwięźniów miało na celu zapewnienie mu bezpieczeństwa, a działania Służby Więziennej ocenił pozytywnie.

Sąd zwrócił także uwagę, że podstawą prawną wydania decyzji z dnia 2 września 2012 roku w stosunku do D. B. (1) był art. 116 § 5a kodeksu karnego wykonawczego, zgodnie z którym w wypadkach m.in. uzasadnionych potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa skazanego jego zachowanie może podlegać monitorowaniu. Z tych względów, funkcjonowanie kamer w celi nr (...) nie świadczy o bezprawności działania, przy czym, fakt monitorowania celi nie stanowił jednak podstawy faktycznej formułowania przez powoda żądania zadośćuczynienia, do obecności których, powód się przyzwyczał.

Sąd wskazał, że decyzja o umieszczeniu powoda w celi przeznaczonej dla sprawców niebezpiecznych, nie została mu doręczona, co mogło stanowić utrudnienie w ewentualnym kwestionowaniu przez powoda zasadności decyzji. W ocenie Sądu jednak sam fakt niedoręczenie powodowi przedmiotowej decyzji nie świadczy o naruszeniu jego dóbr osobistych. Sąd zwrócił uwagę, że powód miał świadomość tego, że został przeniesiony do celi, w której sprzęt kwaterunkowy jest na stałe przymocowany do podłoża, a sama cela jest monitorowana. Powód nie kwestionował zasadności umieszczenia go w tej celi, ani nie wnosił o przeniesienie do innej celi, mimo, że zwracał się do administracji aresztu z wieloma prośbami. Z tych względów, Sąd nie uznał, że przymocowanie sprzętu kwaterunkowego do podłogi stanowiło dla powoda nadmierną trudność, powodującą problemy zdrowotne, gdyż powód zwrócił się do administracji aresztu z prośbą o otrzymanie dodatkowego taboretu, który nie byłby przymocowany do podłoża, której to prośbie uczyniono zadość.

W tych okolicznościach przebywanie powoda w celi numer (...) nie wiązało się dla niego z żadnymi dodatkowymi utrudnieniami, ponad normalne uciążliwości związane z pozbawieniem wolności. Późniejsze powzięcie przez powoda informacji, że cela nr (...) posiadała formalny status celi dla osób niebezpiecznych nie spowodowało automatycznie, że dobra osobiste powoda zostały naruszone. Dla oceny zasadności roszczenia istotne są faktyczne warunki bytowe w jakich powód się znalazł, nie zaś to, jaki status okazała się mieć cela, w której został osadzony. Co istotne, powód dowiedziawszy się o wydanej w stosunku do niego decyzji o umieszczeniu w celi nr (...), co stało się najpóźniej w chwili doręczenia odpisu pozwu, nie kwestionował zasadności decyzji, ani nie próbował jej wzruszyć. D. B. (1) sam przyznał, że nie widział takiej potrzeby.

Sąd wskazał nadto, że również twierdzenia powoda o niezapewnieniu mu wystarczającej powierzchni okazały się nieprawdziwe. Wskazując, że zgodnie z art. 110 § 2 k.k.w. powierzchnia w celi mieszkalnej przypadająca na jednego skazanego nie może wynosić mniej niż 3m², sąd zwrócił uwagę, że cela nr (...), w której powód przebywał wraz z innym osadzonym ma powierzchnię 6,42 m². Nadto w celi tej dostęp do świeżego powietrza nie był ograniczony, gdyż istniały w niej istniały otwory wychodzące na korytarz zapewniające cyrkulację powietrza. Znajdującego się w celi okna nie dało się otworzyć na pełną szerokość z uwagi na zamontowaną kratę, co jednak nie stanowiło utrudnienia w przewietrzeniu pomieszczenia.

Uwzględniając powyższe, Sąd uznał, że powód nie wykazał w żaden sposób, by zachowanie pozwanego mogło naruszyć jakiegokolwiek dobro osobiste powoda w sposób dalej idący niż uzasadniona dolegliwość związana z pozbawieniem wolności w sprawie karnej. Umieszczenie powoda w celi nr (...) było zasadne, dostęp do świeżego powietrza nie był ograniczony, zaś przymocowanie sprzętu do podłogi nie powodowało dolegliwości zdrowotnych powoda, tym bardziej, że na swoją prośbę otrzymał on dodatkowy taboret, co z kolei skutkowało oddaleniem powództwa na podstawie art. 417 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.

Apelację od tego orzeczenia wniósł powód zaskarżając je w całości.

Zarzucił naruszenie art. 23 i 24 k.c. w związku z art. 110 § 2 k.k.w., art. 3 Konwencji o ochronie prawa człowieka i podstawowych wolności oraz art. 448 k.c. przez ich niezastosowanie do zgłoszonego powództwa za naruszenie dóbr osobistych. Nadto zarzucił naruszenie art. 227 k.p.c. w związku z art. 229 k.p.c. oraz art. 232 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 i 2 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie zgłoszonych wniosków dowodowych w postaci, dopuszczenia protokołu obmiaru celi mieszkalnej nr (...), orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z dnia 11 czerwca 2014r., przesłuchania funkcjonariusza A. P. oraz funkcjonariuszy oddziału II Penitencjarnego Aresztu Śledczego w G., jak również udzielenie pomocy prawnej stosownie do treści pisma procesowego z dnia 15 lutego 2015r.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenia powoda przyjmując za podstawę prawną swego rozstrzygnięcia przywołane przepisy prawne, a następnie ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materialne dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne. Ustalenia te Sąd Okręgowy przyjmuje za własne.

W pierwszej kolejności należało się odnieść do podniesionych przez powoda zarzutów prawa procesowego.

Wskazać należy, że zgodnie z art. 227 k.p.c., przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 kwietnia 2011r. (I CSK 475/10) przepis art.

227 k.p.c. stosowany jest przed podjęciem rozstrzygnięć dowodowych i uprawnia sąd do selekcji zgłoszonych dowodów jako skutku przeprowadzonej oceny istotności okoliczności faktycznych, których wykazaniu dowody te mają służyć. Z drugiej strony „selekcja” środków dowodowych zgłaszanych przez stron ma przeciwdziałać przewlekłości postępowania. Selekcję dowodów określa istota sprawy. Sąd I instancji prawidłowo oddalił wnioski dowodowe, gdyż zmierzały one do przewlekłości postępowania, a więc naruszenia przez Sąd dyrektywy z art. 6 § 1 k.p.c., a nadto, tezy dowodowe wskazane przez powoda w piśmie procesowym z dnia 15 lutego 2015r., nie były poprzednio przez niego kwestionowane.

Przewidziane w art. 233 k.p.c., ramy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymogami prawa procesowego, doświadczeniem życiowym oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonując wyboru określonych środków dowodowych i wążąc ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 14 sierpnia 2012r. III AUa 620/12). Stawiając zatem zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. należy wykazać, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Z tych względów za niewystarczające należy uznać przekonanie strony o innej niż przyjęta przez Sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i o ich odmiennej ocenie niż ocena dokonana przez Sąd (Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyrokach: z dnia 1 marca 2012r. I ACa 111/12; z dnia 3 lutego 2012r., I ACa 1407/11). Jeżeli zatem Sąd, ze zgromadzonego materiału dowodowego, wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, co ma miejsce w niniejszej sprawie, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, chociażby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne (tak: Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyrokach: z dnia 8 lutego 2012r. (I ACa 1404/11), z dnia 14 marca 2012r. (I ACa 160/12), z dnia 29 lutego 2012r. (I ACa 99/12); a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 maja 2012r. VI ACa 31/12).

Nie można również pominąć, iż same, nawet poważne wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice zakreślone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012r., I UK 347/11).

Wbrew ocenie powoda, Sąd Rejonowy nie dokonał oceny materiału dowodowego w sposób sprzeczny ze wskazanymi powyżej kryteriami. Sąd Rejonowy, w oparciu o materiał zgromadzony w sprawie, prawidłowo ustalił, że powód w wyniku przebywania w celi nr 211 nie doznał szkody ani też nie nastąpiło naruszenie jego dóbr osobistych.

Zgodnie art. 24 § 1 k.c., ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Z przytoczonego powyżej przepisu jednoznacznie wynika, że przesłankami ochrony dóbr osobistych są: istnienie określonego dobra osobistego, zagrożenie lub naruszenie tego dobra oraz bezprawność tego zagrożenia lub naruszenia. Przesłanki te muszą być spełnione kumulatywnie.

Pomimo, iż art. 24 § 1 k.c. wprowadza domniemanie bezprawności, to jednak ciężar dowodu został rozłożony, w odmiennym zakresie, na dwie strony. Pozwanego obciąża obowiązek udowodnienia, że jego działanie naruszające dobra osobiste nie było bezprawne, natomiast na powodzie ciąży obowiązek wykazania, że pozwany naruszył jego dobra osobiste. Należy więc uznać, iż wykazanie przez powoda istnienia naruszenia jego dóbr osobistych jest podstawową przesłanką warunkującą możliwość rozważania kwestii odpowiedzialności sprawcy w świetle art. 24 k.c., a więc, że wskazane przez powoda działanie pozwanego doprowadziło do określonego naruszenia jego dobra osobistego. (porównaj: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2007r., I CSK 292/06; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 stycznia 2007r., VI ACa 569/06).

Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie wykazało bezprawności postępowania pozwanego. Umieszczenie powoda w celi nr (...) miało na celu ochronę tych dóbr, co w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, Sąd Rejonowy słusznie podkreślił. Powód pomija bowiem fakt pełnienia służby jako funkcjonariusza policji, jak również okoliczność notoryjna, że fakt ten mógł narazić go na niebezpieczeństwo ze strony innych współwięźniów. Z tych względów, działanie pozwanego, które, jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy, miało podstawę w obowiązujących przepisach prawa, stanowiło działanie prewencyjne, w celu udzielenia powodowi prewencyjnej ochrony przed naruszeniem nie tylko jego dóbr osobistych, ale również życia i zdrowia. Również wyeksponowanie przez powoda zakresu tego dyskomfortu, które w jego ocenie godziło w jego dobra osobiste, nie znalazło potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Z tych względów, Sąd Rejonowy zasadnie uznał, że powód nie wykazał zasadności swojego roszczenia, co skutkowało odmową udzielenia mu ochrony prawnej.

Z tych względów, Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., ze względu na charakter roszczenia jak również sytuację majątkową powoda.

SSR (del.) Roman Troll SSO Teresa Kołeczko – Waclawik SSO Andrzej Dyrda